

gitur beatitudo de qua mulier evangelica loquitur, est plane cælestis atque supernaturalis: namque cælesti prorsus est atque supernaturale objectum ob quod ominatur illa mulier, nempe Christus. Hanc exegesim roborat Gaspar de Luise (1), qui putat, Deiparæ ventrem nuncupari *beatum*, eo quia cælesti beatitate perfruitur. Fatidica hæc mulier gessit typum cælicolarum, fidelium et Ecclesiæ. Illius sane verba repetunt cælites, beatissimæ Deiparæ corpus ineffabiliter contuentes; illius verba repetunt christifideles, singularem Virginis prærogativam unanimiter profientes; illiusmet quoque verba, quando Spiritus sanctus fortiter hoc suaviterque disponet, festiva repetet Rom. Ecclesia, prærogativam hanc irreformabiliter ex cathedra docens. Hoc quidem, ipsa Beatissima æternique Regis immaculata Maria Parente auspice, factum iri confidimus. Fiat, fiat.

EVANGELIUM SECUNDUM JOANNEM

IN PRINCIPIO ERAT VERBUM

1. Beatissima Domina secundum evangelium Joannis dicitur mater restitutionis omnium. De ejus namque Filio dicitur: *Omnia per ipsum facta sunt* (2). Sic dicitur de illa: *Omnia per ipsam refecta sunt*, ut inquit

(1) Loc. supra cit.: « Maria è singolarmente beata, perchè singolarmente eletta, e perchè eccezionalmente privilegiata, essa è eccezionalmente glorificata. Ed ecco come ciò si accorda con le parole della donna evangelica, che parlava della beatitudine del corpo di Maria, *beatus venter qui te portavit, et ubera quæ susisti.* E la Chiesa nel lodare la Vergine canta *beata viscera Marice Virginis, quæ portaverunt aeterni Patris Filium.* È attualmente beato il seno di

Anselmus (3). Et S. Bernardus similiter ait: « Merito in te respiciunt oculi totius creaturæ, quia in te, et per te, et de te benigna manus Omnipotens, quidquid creaverat, recreavit (4). » Expressius tamen card. Petrus Damianus: « Statim, » ait, « de thesauro divinitatis Mariæ nomen evolvitur, et per ipsam, et in ipsa, et de ipsa, et cum ipsa totum hoc faciendum decernitur, ut sicut sine illo nihil factum, ita sine illa nihil refectum sit (5). » Item ipsa est lux nostra quæ post Deum illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum (6). Illa porro quæ cuncta cum Domino reficit, non potest in sepulcro deficere sive putrescere; qui sane putrescit, sane deficiet: illa quæ cum Deo cuncta componit, haud quidem potest in sepulcro decomponi; decomponitur autem qui mortuus dissolvitur: illa quæ cum Christo novamicantique luce cuncta colorat, profecto nequit in sepulcro decolorari; decoloratur enim qui manet obscuro tumulo clausus. Immo caligare tota natura videtur, in tumulo caligante Maria: decomponi tota natura videatur, quum in tumulo Virgo Deipara decomponatur. Christus totam naturam reficit, et, tota congaudente natura, in cælum gloriosus ascendit; et Virgo Maria totam cum Christo na-

* Maria, perchè attualmente glorificata. Non sarebbe né beato né glorificato oggi il corpo di Maria, se non fosse risorto e non risplendesse nel cielo, pag. 124.

(2) Joan. i, 3.

(3) In lib. de excell. B. Virg., capp. 10-11.

(4) Serm. 2 in festo Pentecostes.

(5) Serm. de Annunt. B. V. M.

(6) Joan. i, 9.

turam refecit, et, tota jubilante natura, cum corpore cælica regna concedit.

2. B. Virgo pariter est claustrum humanitatis Filii Dei, in qua *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis* (1), in quo Deus angelorum factus est frater peccatoris. Nota, quod bonum verbum debet habere quinque. Primo quod sit integrum: sic Filius Dei, ex Virgine nascens, totus apud Patrem, et integer nobiscum mansit. Secundo debet esse manifestativum: sic Filius Dei, ex Virgine nascens, manifestat nobis Patrem per potentiam, Filium per sapientiam, Spiritum sanctum per diffusivam benevolentiam; item manifestavit nobis vanitatem mundi, peccati damnositatem, poenarum acerbitatem, gloriæ cælestis æternitatem. Tertio debet esse rectum: sic Filius Dei, ex Virgine nascens, fuit *Deus justus et rectus* (2). Quarto debet esse lætificativum desolatorum: sic Filius Dei, ex Virgine nascens, pauperes lætificavit, cum dicit: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum*, etc. (3). Quinto debet esse confortativum debilium: sic Filius Dei, ex Virgine nascens, dixit: *Nolite timere eos qui occidunt corpus* (4). Verum, si B. Virgo ex utero tamquam ex mente genuerit Verbum aeternum, uti Pater ex mente tamquam ex utero genuit illud; si B. Virgo hoc divinum genuerit Verbum integrum, manifestativum, rectum, lætificativum, atque confortativum, illud divinum quoque Verbum Ss. Deiparam, pulcherrimum quasique maximum suæ mentis verbum, ad cælestis gloriæ

(1) Joan. v, 14.

(2) Deut. xxxii.

(3) Matth. v.

(4) Matth. x.

PARS SECUNDA

vitam generans, generare debuit integrum, anima scilicet et corpore; manifestativam, nimurum, ut Verbum, humana carne circumdata; rectam, anima scilicet et corpore præditam harmonico cælestive nexu conjunctis juxta illud: *Deus fecit hominem rectum* (5), id est corpus inter et animam hostili pugna carentem; lætificativam cælitum, ita, ut jugiter eam videre concupiscant; denique confortativam mortalium, quibus eandem gloriam pollicetur.

3. Item B. Virgo est opus admirationis tam angelorum quam hominum. Respondit Jesus, et dixit eis: *Unum opus feci, nempe Mariam, quæ una et singularis est, et omnes admiramini* (6), ejus naturam singularem, ita, ut præ cunctis hominibus speciosa sit; ejus gratiam, ita, ut ista gratia nulla major existat; ejus gloriam, ita, ut ipsa sola cum anima et corpore cælesti gloria perfruatur. — *Jesus autem se inclinans deorsum. Glossa: de sede Patris in mundum, digito scribebat in terra: Qui sine peccato est, mittat in eam lapidem, etc.* Et statim subintulit: *Nemo te condemnavit, mulier?* Nemo, etc. (7). Unde Filius Dei filiis Adæ protulit sententiam absolutionis, quam sententiam Virgo pariter uti corredemptrix cum Christo protulit: hanc tamen proferre nequivat, si vel animi culpis, vel corporis animique poenis, quas inter corruptio tumuli, fortasse subjacuerit.

4. Huc præstat nos omnino silere, ut tantum queamus Albertum audire loquentem: « Item ipsa (Maria) est

(5) Eccl. xii, 30.

(6) Joan. vii, 21.

(7) Ibid. viii, 6 seqq.

potentissima in sua assumptione. Unde convenit ei illud Joan. 20: *Vade ad fratres meos, et dic eis: Ascendo ad Patrem meum, et Patrem vestrum.* His verbis nullus convenienter ita uti potuit, sicut B. Virgo in sua assumptione ad regnum cælorum. Unde nota circa ejus assumptionem tria, scilicet qualiter ascendit. Primo ascendit feliciter: quia ad Deum Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum. Unde dixit: *Ascendo ad Patrem meum*, etc. Item ascendit hilariter: quia conculcavit mundum, diabolum et peccatum. Item ascendit regaliter cum choris angelorum, et sanctorum, et cum ductore suo Iesu Christo. Unde ipsi admirando poterant dicere: *Quæ est ista quæ ascendit de deserto*, etc. Cantic. 3. Secundo videndum est, quare ascendit, scilicet ut infernum obstrueret, ut cælum aperiret, ut Deum Patrem placaret, ut cæli militiam læificaret, ut nos ad se traheret. Cant. 1: *Trahe me post te*, etc. Tertio videndum est quo ascendit. Et sciendum, quod post Christum ad locum nobilissimum et altissimum: hoc enim triplex ratio exigebat. Prima fuit summa ejus post Deum nobilitas. Unde Aristoteles libro de mundo, cap. 7: *Nobilis res debet esse in nobili loco.* Sic et ipsa. Secunda fuit meritorum qualitas, quia ipsa meritum summum habuit. Ergo post Christum summum locum habere debuit. Tertia est Dei promittentis veritas. Constitutio enim Dei est, ut omnis qui se humiliat, exaltetur, et qui se maxime humiliat, maxime exaltetur. Hoc autem ipsa post Christum maxime fecit. Ergo maxime exaltari

(1) Bibl. Mar., Ev. secundum Joannem, n. 16.

debuit (1). » Heic tamen animadverto, ratisbonensem Antistitem hoc in loco de corporea Deiparentis Assumptione perloqui, cum inter ascensionem Christi quæ corporea fuit, et ascensionem Virginis pulcherrimam instituat comparisonem.

ACTA APOSTOLORUM

PRIMUM QUIDEM SERMONE
FECI DE OMNIBUS, O THEOPHILE

1. Christus, saluberrimo Redemptionis suæ negotio peracto, in cælum unde discessit, gloriose remeavit. *Et cum hæc dixisset, videntibus illis, elevatus est: et nubes suscepit eum ab oculis eorum* (2). Hæc Christi triumphalis Ascensio Deiparentis Assumptionem præsignat adamussim, sic, ut istam, non secus ac illam, graphe depinxerit ecclesia græca. Quandoquidem in sacra hymnologia Ode IX, pag. 215 hæc leguntur: « Apostoli qui corpus tuum demortuum prius in sepulcro composuerunt.... ut Deum decebat, excitatum tertia die, sicut antea illud Filii tui conspicerunt. » Et pag. 209 canticum hoc legimus: « Ut fide credendas esse demonstraret Jesus filius tuus et Deus duas naturas suas, ut homo quidem moritur, ut Deus vero resurrexit: etiam te mori, o Mater Dei, juxta naturæ leges ipsi placitum est, ne œconomia (scilicet incarnationis Verbi mysterium) ab infidelibus judicaretur phantasia. Ad cælestem autem mansionem transcedis, veluti e thalamo tabernaculi tui e terra assumpta, o supercælestis sponsa... Apostoli et Angeli sacratis-

(2) Act. Apost. I, 9.

PARS SECUNDA

simum corpus tuum elevatum videntes in timore clamaverunt: Hæc immutatio dexteræ Excelsi; ipse enim est in medio ejus; non commovebitur. » Et enucleatus adhuc pag. 181: « Decebat quidem ut oculati ministri Verbi aspicerent Dei Matris secundum carnem obdormitionem... ita ut non modo Ascensionem Salvatoris e terra conspicerent; sed et de translatione genitricis ejus testimonium perhiberent. »

2. *Quem Christum Deus suscitavit, solutis doloribus inferni, juxta quod impossibile erat teneri illum ab eo.* David enim dicit in eum: *Providebam Dominum in conspectu meo semper... Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem* (1). Apostolus Petrus ut resurrectionem Christi iudæis invicte probaret, *impossibile erat*, inquit, *teneri illum ab eo*, nemibus nempe mortis comprimi. Ecquaratione? quia summopere dedecebat, Christum, Sanctum per antonomasiæ, in tumulo corruptione tabescere. Et heic animadvertas velim, non dixisse Scripturam: *Omnino non poteris*, sed: *Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem*, nempe non sines, ut omnes opinantur interpretes: quatenus id solummodo decuit, non autem absolute conquirebatur. Hæc porro

(1) Acta Apost. II, 24 seqq.

(2) Hæc habet: « S. Pietro per provare a' giudei la risurrezione del Salvatore: È impossibile, diceva, che i lacci della morte lo abbiano tenuto avvinto; e perchè? per essere egli il Santo per eccellenza, Dio non poteva permettere che il suo corpo fosse soggetto alla corruzione: Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Sulle quali parole notano gli'interpreti che si dice non dabis (non lascrai): dal che inferiscono che as-

centia proportionabiliter B. quoque Deiparæ convenit, adeo, ut ex mortuis utrumque resurrexisse condecuerit. Biblicalam hanc exegesim mirifice roborat diarium inscriptum: *Scienza e Fede* (2).

LITTERÆ APOSTOLORUM

BB. PAULI, PETRI, JOANNIS, JACOBI,
ET JUDÆ

1. Ex resurrectione Christi arguitur humana resurrectio: igitur ex resurrectione Virginis nostra pariter resurrectio deducitur. Re vera, scribit Apostolus in sua ad Corinthios epistola: *Si Christus prædicatur quod resurrexit a mortuis, quomodo quidam dicunt ex vobis quoniam resurrectio mortuorum non est? si autem resurrectio mortuorum non est, neque Christus resurrexit, si autem Christus non resurrexit, inanis est prædicatio nostra, inanis est fides nostra* (3). Dom. Gaspar de Luise, prædictis verbis in medio prolatis, disserit: « In Assumptione Deiparæ nostra fides atque nostræ resurrectio spes alitur; namque videmus, simplicem creaturam e mortuis resurgere, et ad cælum assumi ab illo humanato Domino, qui spoondit, se omnem hominem in ultimo sæculorum die resurrecturum, et ego resuscitabo eum in novissimo die (4). »

« solutamente il corpo di Cristo sarebbe stato soggetto alla corruzione senza un'azion positiva della divinità; e ciò perchè era indecente che il Santo per eccellenza fosse soggetto alla corruzione. Or proporzionalmente lo stesso deve dirsi di Maria. » Tom. x, 1869, *I voti dei cattolici e l'Assunzione di Maria Ss.*

(3) I. ad Cor. xv, 12 seqq.

(4) *L'Assunzione di Maria*, pag. 106, ed. Torino.

De Moyse D. Paulus narrat (1), quod ex consortio sermonis Domini tantus splendor faciem ejus venustavit, ut non possent intendere filii Israel in faciem ejus propter gloriam vultus ejus. Et quod erat illud consortium sermonis Domini? Mariam in figura videbat, Mariam cogitabat, de Maria loquentem Deum audiebat. Hinc sanctus Methodius sic Virginem alloquitur: « Nonne Moyses ille magnus propter figuram intellectu difficiles quæ te, Virgo, tangebant, diutius in monte commoratus, ut ignota de te, o casta, sacramenta edoceretur (2)? » Et S. Ephrem syrus Virginem appellat: *Deus Aaron, Moysis splendor* (3). Qualis autem iste Deiparentis splendor? illius profecto gutta splendoris, qui glorificatum ejus vultum debebat in cælis mirabiliter irradiare.

Magister Sententiarum aliquos memorat, qui Christum nobis quidpiam, sibi vero nihil meruisse contendebant (4). Hunc pariter errorem Calvinus adoptavit, more suo Scholasticos hanc veritatem edocentes *stultæ curiositatis et temeritatis* incusans (5). Sed perperam; postquam enim Apostolus commemoravit humilitatem Christi, et obedientiam usque ad mortem crucis, infert: *Propter quod et Deus exaltavit illum, et donavit illi nomen quod est super omne nomen* (6). Id quod Apostolus ipse confirmasse videtur, inquiens: *Videmus Jesum propter passionem mortis, gloria et honore coronatum* (7). Verum, beata

(1) II. ad Cor. iii, 7.

(2) Hom. de Purific. B. M. Virg.

(3) Serm. de laud. Virg.

(4) In lib. 3, initio Distinct. 18.

Virgo seipsam præ cæteris hominibus humiliavit, et dicere cum veritate potuit: *Respxit humilitatem ancillæ suæ*. Præ cæteris etiam hominibus passa cum Christo fuit; quare potuit veraciter inclamare: *Non est dolor sicut dolor meus*. Erat autem plane conveniens, ut Deus congruum beatæ Virgini præmium offerret, prout contulit Christo, gloriosissimam nempe resurrectionem, nec non gloriosissimam ac triumphalem in cælos Assumptionem.

2. Coapostolum Petrum similiter auscultemus: *Benedictus Deus, et Pater Domini nostri Iesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam, per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis* (8). Virgo quoque Deipara in suo tumulo tamquam in utero fœcundissimo totam concepit regeneravitque naturam humanam, divinitus efficiens, ut cum ipsa resurgeret quasi que nasceretur in admirabile lumen gratiæ, quemadmodum beata Virgo in admirabile lumen gloriæ. Ratio concludentissima liquet. Etenim Christus uti Redemptor et B. Virgo uti Corredemptrix debebant proportionabiliter, sed conjunctim totum et integrum reficere genus humanum.

3. *Beatus vir*, ait Jacobus, qui suffert temptationem: *quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se* (9). Hæc cælestis vitæ corona, seclusa ac Jovinianus nec non Lutherus

(5) In lib. 2 Instit., cap. 17, § 6.

(6) Ad Philipp. ii, 9. (7) Ad Hebr. ii, 9.

(8) I. Petr. i, 3.

(9) Jacob. i, 12.

aliique recentiorum temporum hæretici blaterarint, pro diversitate meritorum alia est alia perfectior, nobilior, formosior. Unde, quemadmodum beata Virgo in sacræ passionis hebdomada eamdem quam Christus, tentationem quodammodo sustulit; eamdem igitur gloriam, quam Christus, mereri propemodum debuit. Quæcum ita sint, Virgo Deipara gloriosissimam duplumque vitæ coronam quam Christus meruit, accepit, coronam vitæ pro anima quæ Deo fruitur, coronam vitæ pro corpore quod ceu puram formosamque crystallum æternæ gloriæ lumen invadit.

4. *Qui non diligit, manet in morte* (1), ad orientales hebræos scripsit Joannes. Porro Virgo Maria sic dilexit, ut nec in animi, nec in corporis morte permanserit. Amor B. Virginis quatuor habebat præclara, quibus sanctorum charitatem oppido granditer antecellet. Primum, reliqui sancti diligunt Deum, ut filii patrem: at Deipara ultra hoc diligebat eum, sicut mater diligit unicum filium suum. Amor autem parentum vehementior est, quam amor filiorum erga parentes, ut docuit Aristoteles (2), et probat D. Thomas (3). Quanto proinde vehementius B. Virgo diligenter tales Filium, cuius illa sola genitrix fuerat, inexplicabile dictu est. Sicut Pater æternus infinite diligit Unigenitum suum; ita Deipara eumdem Patris Filium a se genitum, plusquam omnes sancti, diligebat incomparabiliter. Secundo, reliqui sancti non ita pure dilexerunt Deum, quin aliquando

(1) I. Joan. ii, 14.

(2) Lib. 8 ethicorum, cap. 12.

diligenter quippiam præter ipsum, et quod non esset secundum ipsum. At Deipara sic Deum amabat, ut nihil unquam præter Deum dilexerit, et quod non esset secundum Deum et propter Deum. Tertio, reliqui sancti non jugiter nec continue Deum amabant: at B. Virgo continua fuit ac jugis in amore Dei. Immo bene multi graves DD. quos inter S. Bernardinus senensis, affirmant, eam dormientem in Dei pariter amore manere. Quarto, reliqui sancti tepide saepius operabantur. At beata Virgo diligebat Deum summa intentione atque conatu secundum omnem efficaciam gratiæ et charitatis. Unde tantum sanctorum charitatem excellit B. Virginis amor, quantum sol in claritate stellas, quantum pelagus in immensitate rivulos. Hac deinceps dilectione succensa et demortua, iterum uti phoenix reviscit, et de tumulo tamquam de suo nidulo pennas amoris per aurati cæli sublimia movet.

5. *Cum Michael Archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moysi corpore non est ausus judicium inferre blasphemiae: sed dixit: Imperet tibi Dominus* (4). Hæc Judas apostolus. Quod olim diabolus quoad Moysis corpus, nunc diaboli versuta propago quoad Virginis corpus operatur. Non nulli quippe neologi, ut Deiparentis Assumptionem radicitus evellant, Marianum corpus ab apostolis fuisse sublatum, et ideo nunc temporis reperiri posse comminiscuntur. At incassum: Maria, non aliter ac Michael pro Moysis corpore, conterit pro suo cor-

(3) 2. 2. quæst. 26, art. 9.

(4) Jud. i, 9.

pore sinuosum ravidumque virginea planta draconem. Quomodo et quando Marianum corpus fuit ab apostolis sublatum, ita, ut reperiri nostra ætate valeat? neologos respondere crediderim: hebræi posuerunt custodes ad sepulcrum. Sed, illis dormientibus, venerunt apostoli, et abstulerunt eam. Quid est quod dixisti, o infelix astutia? dormientes testes adhibes? vere tu ipse obdormisti, qui scrutando talia defecisti.

LIBER APOCALYPSEOS

APOCALYPSIS JESU CHRISTI

1. Apostolus Joannes et vates pro Virginis Assumptione majus quiddam suppeditare videtur. Illa primum hujusce revelationis aurea verba promantur: *Et apertum est templum Dei in cœlo, et visa est arca testamenti ejus in templo: et facta sunt fulgura, et voces, et terræmotus, et grande magna* (1). Si nuper tum noemiticatum fœderis arcum Virginem Mariam præsignasse declaraverimus; ecquis impedit quominus et in arca ista quam in templo Dei Joannes vidit, eamdem Virginem et quidem in cœlos assumptam conspiciamus? Non erat utique anima Virginis arca testamenti, sed ipsiusmet corpus; istud enim, qualiter illa, cœleste divinumque manna continuit: quare Joannes, si arcum testamenti, sive Marianum corpus aspicerit glorificatum, jam quidem surrexerat, inque cœlum fuerat divinitus assumptum. Cui nostræ sententiae mirifice suffragatur D. Ildephonsus:

(1) Apoc. xi, 19.
(3) Apoc. iv, 2.

« Et apertum est templum Dei in cœlo, et arca testamenti Dei visa est. Quæ profecto arca non illa Moysi fabricata, sed B. V. M. est, quæ hinc jam transposita erat, quam B. Joannes evangelista testis veritatis, cui commissa est, forte recognoscens venerabiliter affatur, quia in cœlo visa est (2). » Et ea verba componens cum aliis: *Et statim fui in spiritu, et ecce sedes posita erat in cœlo, et super sedem sedens* (3), addit: « Super quam B. Maria in qua resedit majestas Deitatis, posita est in cœlo in Assumptione ministerio angelorum, in corpore et anima, ut pie creditur. » Novam Dei arcam D. Andreæ cretensi in deliciis est vocitare Mariam, quam propterea sic alloquitur: « Gaude nova Dei arca, in qua Dei spiritus conquiescit: arca in qua noster Noe, Christus humanitatem servavit: arca in qua novæ gloriæ sanctificatio, et qui natura sanctus est in virginæ naturæ officina corpus sibi ratione mirabili fabricatus est, non deponens id quod erat, est enim incommutabilis, sed assumens id quod non erat (4). »

2. *Et de throno procedebant fulgura, et voces, et tonitrua, et septem lampades ardentes ante thronum, qui erant septem spiritus Dei* (5). Super quæ Guerricus Abbas interrogans, cur thronus Maria Virgo dicatur, respondet: « Regali quidem ex progenie Virgo electa est, generositas quidem regia nobilis proles, sed virtutis regiæ nobilior indoles, ut æterno regi filio regis, regalis materna quoque nobilitas regium defenderet honorem, et

(4) Orat. iii de Dormit. Deip.
(5) Apoc. iv, 5.

PARS SECUNDA

195

venientem a regali sede patris, regalis etiam thronus in aula virginali reginæ susciperet matris. In ipsa quippe et ex ipsa *Sapientia aedificavit sibi domum, et in ipsa paravit sibi thronum*, cum in ea et ex ea corpus aptavit sibi, ita ad omnia perfectum et congruum, ut et domus sit ad quiescendum et thronus ad judicandum (1). » Hinc Christo per ejus in cœlum Ascensionem clarificato, ut et ejus Mater integre in cœlum assumeretur, consentaneum omnino videbatur; ac proinde *de throno procedebant fulgura, et voces, et tonitrua, etc.*, symbola potentiarum atque majestatis Dei, prout in monte Sinai. Cur autem thronus isthic in cœlo erat? Sermonis auctor qui circumfertur inter D. Augustini sermones, respondet: « Possidens in Christo corpus suum quod genuit, clarificatur in dextera Patris. Et quare non suum per quod genuit? Respondeo: Vere credo, et per quod genuit, quia tanta sanctificatio dignior cœlo est quam terra. Thronus Dei, thalamus Domini, domus atque tabernaculum Christi dignum est ibi esse, ubi ipsa est (2). »

3. Rem acu denique tetigisse videtur notissima visio quæ prophetæ nuperrimo facta est: *Et signum magnum apparuit in cœlo: Mulier amicta sole* (3). Teste Trombellio, cum ann. 1672 contra calvinistas jerosolimitana Synodus Dosithæo patriarcha præside celebraretur, cap. *de cultu Sanctorum*, auctoritatem Cyrilli alex. commendat, qui in homilia *de Dormitione Marie Virginis* talia fatur:

(1) Serm. i de Annunt.
(2) Serm. in Assumpt.

« Quidnam est magnum illud signum quod apparuit in cœlo, ubi et Deus habitat, et cœlestes virtutes assistunt? Ipsum procul dubio est virgo sanctissima, quæ magnum in terra signum cum extiterit, eo quod Deum in carne genuit, et post partum integrissima virgo permanserit; recte jam et signum esse dicitur in cœlo, eo quod ipsa cum corpore assumpta est in cœlum. » Areta cœsareensis, variis satanæ deceptionibus enarratis, inquit: « Eapropter matrem quidem, utpote puram et a terrenis rebus liberam et alienam, in cœlo esse describit Joannes, ut angelis æqualis sit (4). »

Virginis gloriam intuitus D. Joannes, eam sic descriptis: *Mulier amicta sole*: nam sicut sol claritate sua omnia sidera vincit; ita B. Virgo suæ gloriæ claritate omnes sanctos superat. In solem præ nimia ejus claritate ac splendore figi non potest humanus obtutus; ita in B. Virginem tot tantisque cœlestis gloriæ nitoribus radiantem nedum humanæ, verum et angelicæ mentis acies intendere non potest. Erat sane conveniens, ut illa quæ suo virginico corpore divinum Solem amicuit in terra, hujus divini Solis fulgore circumamicta videretur in cœlis, suumque corpus illiusmet aeterni Solis quem intus continuit, radios micantissimumque jubar foris mirabiliter offunderet. — *Luna sub pedibus ejus*: per lunam div. Bernardus intelligit Ecclesiam militantem et triumphantem, quæ a Deo veluti Sole gratiæ et gloriæ lucem mutuatur. Universa proinde militans atque triumphans

(3) Apoc. xii, 1, 4, 5.
(4) In Apocalypsim.

Ecclesia, constans ex angelis et hominibus, est sub pedibus Mariæ. Moyses post colloquium cum Deo habitum apparuit habens in fronte lunam. Hoc est enim quod de eo dicitur: *Ignorabat Moyses quod cornuta esset facies sua ex consortio sermonis Domini* (1), videlicet ignorabat quod tam lucida esset facies ejus, ut radius luminis vibraret ad instar lunæ crescentis, quæ duo videtur habere cornua. Maria vero lunam sub pedibus habet, ut nimirum intelligas, supremum gloriæ Moysis et sanctorum omnium infimum esse Mariæ, cuius virginæ pedes non in tumulo vilia, sed in cælo tam grandia, tam sublimia premebant. — *In capite ejus corona stellarum duodecim*: Christus coronat lapidibus pretiosis cæteros sanctos juxta illud psalmi: *Posuisti in capite ejus coronam de lapide pretioso* (2). Ast B. Virginem coronat *stellis*, quia corona ejus est cujusdam superioris ordinis. *Duodecim*, quia emnitudæ gloriæ; in duodecimo quippe numero quævis perfectio est: quapropter in Deipara Virgine gloria corporis nequaquam videtur excludi.

4. Disertis autem conceptisque ver-

(1) Exod. xxxiv, 29. (2) Psalm. xx, 4.

(3) Apoc. xii, 14.

bis hanc de Mariæ Virginis Assumptione sententiam Cornelius A Lapide profitetur, cum illa verba declarat: *Et datae sunt mulieri alœ duœ aquilæ magnæ, ut volaret in desertum* (3): « Jam certum est, » inquit, « eam esse mortuam, et paulo post resuscitatam ascendisse in cælum, hoc enim profitetur et celebrat Ecclesia in festo assumptionis ejusdem (4). — *Ipsa vero civitas aurum mundum simile vitro mundo* (5). Hæc civitas secundum exegetas plurimos Virgo Deipara est, in qua refulget aurum propter soliditatem, pretiositatem, fulgoremque corporis, nec non vitrum propter innocentiam, puritatem atque castitatem animæ. Hinc plane videtur innui corporea Deiparentis Assumptio.

Hosce paucos inter amoena sacri Spousi vireta flosculos quibus virginales Deiparentis exuviae, post pretiosissimam ejus transmigrationem conspersæ largiter fuere, collegisse sat est. Hi biblici flores quos decerpsumus a Genesi ad Apocalypsim, Marianam Assumptionem saltem oblique vel subobscure declarant, nisi velimus, neglecto spiritu, litteræ tenacius, quam par est, inhærere.

(4) Comment. in Apoc. cap. xii, 14.

(5) Apoc. xxi, 18.

PARS TERTIA

MYS T E R I A

PROEMIUM

1. Ab ipso hujusce disquisitionis limine veritatem Assumptionis theologia pariter ratione proposuimus evincendam. Meliori proinde methodo insistentes argumentum hoc extrinsecum quod est intrinseci argumenti pulcritudo ac splendor, evolvemus; ad eum pene modum quo pictor, postquam suam confecit iconem, penicillum sumens, colorum venustate depingit.

2. Extrinseca de quibus loquimur argumenta quæ *congruentiae* seu *decentiae* apud theologos vocitantur, sin minus apodictica, validissimum tamen ad ea quæ dicta sunt, robur adjiciunt atque mirifice confirmant. Mirum est enim principium illud a D. Augustino præstitutum: *Quidquid tibi vera ratione melius occurrerit, sciás fecisse Deum, tamquam bonorum omnium conditorem* (1). Ac si dicere velit: Deus semper agit quicquid aptius et rectæ rationis dictamini congruentius appetit. Rationi quippe ac intelligentiæ a quibus extrinseca ar-

(1) Lib. 3, cap. 5, n. 13.

gumenta proficiscuntur, divinus Conditor participationem luminis sui, ut loquitur div. Thomas (2), impressit ac imaginem et similitudinem suam. Si propterea de naturali ordine loquamur, ratio et intelligentia haberi tamquam suprema criteria debent, quæ hominem ad vera et honesta cognoscendum dirigant; si vero de supernaturali ordine sermo sit, inservire pariter illa debent ad credibilitatis motiva dignoscenda, ut revelationem, istorum ope cognitam, divinæ gratiæ subsidio præventus homo et adjutus rationali valeat obsequio mentis amplecti.

3. Hinc planum fit quam turpiter errarint nuperi novatores qui *nihilismum rationis* in rebus quæ fidem attingunt, reperiri deblaterarunt. Novæ semper elucubrationis Theologia capax est, ita tamen, ut, juxta præclarum Lyrinensis effatum, *dum dicis nove, non dicas nova*. Et qui hoc audacter inficiari, quod Deus avertat, præsumperit, ab illa cælestium divinarumque rerum harmonia quæ in rebus fidei micat, plane desciscit.

Quæ quum ita sint, licet Assum-

(2) 1 p., q. 84, art. 5 seqq.